

VARLIK VE YOKLUK

Hiçbir şey, sonunda yok olup kaybolsun diye yaratılmış olamaz.

“Eşyada esas bekadır, adem değildir.” (1)

Yaratılan mahlukatın varlıklarını devam ettirilmeleri de bir nevi bekadır. Vazifesini yapıp bu dünya sayfasından silinme zamanı geldiğinde de yine yokluğa gitmezler.

“Fen dedikleri hikmet-i cedide, bu sırra vakıf olmuş ise de, vuzuhuyla vakıf olamamıştır. Ve aynı zamanda, “Âlemde adem-i mutlak yoktur. Ancak terekküb ve inhilal vardır” diye ifrat ve hatâ etmiştir.”(2)

Bazı bilim adamlarının **“Var olan şey yok olmaz, yok da var olmaz.”** şeklindeki ifadelerinde bir hakikat payı olmakla birlikte, bu konudaki bilgileri ve ifadeleri tam ve açık değildir. Zira, onların bir kısmının bu sözden maksatları maddeye ezeliyet vererek yaratılışı inkâr etmektir. Yâni, “Madde halden hale girmekle varlıklar ortaya çıkıyor ve bir süre sonra bir başka hale dönüşmekle de ortadan kayboluyorlar. Ama o varlıkların temel taşları olan madde yok olmuyor, o maddeden bu defa başka varlıklar ortaya çıkıyor.” diyorlar. Böylece hiçbir şeyin yok olmadığı gerçeğini, ifrat ile başka bir şekle dönüştürmüş oluyor ve hata ediyorlar.

Bu gün, maddenin ezeli olamayacağı ispat edilmiş bulunuyor. Fizikçilerin şimdi geldikleri nokta, maddenin enerjiden doğduğu ve enerjinin kesifleşmesiyle ortaya çıktığıdır. O halde bu inkârcı kesimin **“Madde ezelidir.”** sözünü şimdi de **“Enerji ezelidir.”** şekline çevirmeleri gerekiyor. Enerji ise kendiliğinde ortaya çıkmış bir kuvvet değil, Allah’ın kudretinin bir tecellisidir.

Allah’ın zâtı gibi kudreti ve diğer sıfatları da ezelidir. Bu kudret tek başına müstakil bir kuvvet gibi olmayıp beraberinde hayat, ilim ve irade sıfatları da vardır. Allah, mahlûkatı yaratmayı irade ettiğinde kudretiyle onları var etmektedir. Bu var etme ise yoktan değildir, yâni **“yokluk”** diye hayali bir şey düşünüp eşyanın ondan yapıldığını vehmetmek yanlıştır. Eşyanın yoktan yaratılması **“yok iken var edilmeleri”** manasınadır.

Nur Külliyyatı’nda eşyanın yokluğa gitmedikleri, “daire-i kudretten daire-i ilme

geçtikleri” ifade edilmekle, eşyanın yokluktan gelmediği “ilim dairesinden kudret dairesine geçtikleri” de nazara verilmiş oluyor.

On Birinci Söz’de hayat için **“sıfat ve şunun-u ilâhîyenin bir mikyası”** denilmesinden hareket ederek bu hakikatin küçük bir misâlini kendi eserlerimizde de seyredebiliriz. Meselâ, bir cümleyi önce zihnimizde şekillendiririz. Böylece o cümle “var” olur ve bizim ilmimizde varlığını devam ettirir. Ancak, bu cümlenin taşıdığı mânayı başkalarına da bildirmeyi istediğimizde onu yazarız yahut konuşuruz. Böylece cümlemiz ilim dairesinden kudret dairesine geçmiş olur.

Yaratılan eşya da yokluktan gelmiyorlar; Allah’ın ilminde nasıl takdir edilmişlerse o şekilde varlık âlemine geçiyorlar. O halde, şu gördüğümüz ve bildiğimiz eşya, henüz yok iken de Allah’ın ilminde var idiler. Ve O’nun kudretiyle yaratılıp varlıklarını bu âlemde devam ettirdiler.

“Âlemde Cenâb-ı Hakk’ın sun’iyle terkip vardır. Allah’ın izniyle tahlil vardır. Allah’ın emriyle îcad ve îdam vardır.”(3)

Kâinat kitabında elementler birer harf görevi yaparlar. Her şey bu harflerin belli tertiplerle bir araya getirilmesiyle yazılırlar, yaratılırlar. Bu kitaptaki yazıları, harflerin ezeli olmasıyla açıklamaya çalışmak boşuna bir çabadır ve kendini aldatmaya zorlanmaktan başka bir şey değildir.

Kâinat kitabındaki bir cümleyi, meselâ insan bedenini, elementlerin yazdıklarını iddia eden kimsenin, o elementlerin “bu cümleyi ezeli ilimleriyle önceden bildiklerini, onu yazmaya karar verdiklerini ve birbirlerine yardım ederek bu cümlenin ifade ettiği mânaya göre şekillendiklerini” kabul etmesi gerekir.

Biz de merhum Necip Fazıl gibi, **“Durun kalabalıklar bu cadde çıkmaz sokak.”** diyerek tek çıkar yolu şöyle gösteriyoruz:

Eşya daire-i ilimden daire-i kudrete geçmekle var oluyorlar, daire-i kudretten daire-i ilme geçmekle de bu âlem sayfasından siliniyorlar.

Bu silinme gerçek mânada bir yok olma değildir. Üstadın **“Adem-i mutlak zâten yoktur, çünkü bir ilm-i muhit var.”** sözü, yok olmanın da mutlak değil, kayıtlı ve surî olduğunu ortaya koyuyor.

Yine yazı örneğimize dönelim:

Yazılan bir cümle silindiğinde mutlak mânada yok olmuyor, ancak sayfadaki varlığı ortadan kaldırılmış oluyor. Kâtibin ilmindeki varlığı ise devam ediyor.

Önemine binaen maddenin ezeliyeti konusunda Nur Külliyyatı'nda geçen çok önemli bir tespit üzerinde de biraz duralım:

Üstat hazretleri eşyanın **“hâdis ve fâni”** olmasının, yâni **“sonradan meydana gelip bir süre sonra kaybolmasının”** Allah'ın sıfatlarının ezeliyetine delil olduğunu beyan ediyor. Güneşe karşı cereyan eden bir nehrin üzerinde teşekkül eden kabarcıkların güneşin varlığını gösterdiğini, sönüp gittiklerinde arkalarından gelen kabarcıkların da öncekiler gibi parlamalarının ise güneşin bekasına delil olduğunu nazara veriyor.

Allah'ın zâtı ezeli olduğu gibi sıfatları da ezeldir. Mahlûkatın ise hem kendileri hem de sıfatları sonradan yaratılmışlardır.

Şu ayet-i kerîme bu mananın da en güzel beyanıdır:

“Ölüden diriye çıkarır. Diriden de ölüyü çıkarandır. İşte budur Allah! Peki (O'ndan) nasıl çevriliyorsunuz?” (En'am, 6/95)

Ölü maddelerin hayata kavuşmaları yeni bir sığata bürünmeleri demektir. Bu sıfat da hâdistir yani sonradan olmuştur, o maddeler de. O canlının daha sonra ölümü tatmakla ortadan kaybolması da gösteriyor ki, o canlının kendisi gibi onu meydana getiren madde de fânidir. Hâdis ve fani olan ise ezeli olamaz.

Ölü yumurtadan canlı civcivin çıkması, ondan da ölü yumurtanın çıkması gibi, ölü kâinattan insanın yaratılması, insanın da öldüğünde bedeninin yine elementlere dönüşmesi bunun sadece iki misâlidir. Böyle sonsuz denecek kadar çok misâl ispat ediyorlar ki, varlıklar hâdis ve fâni oldukları gibi, onları meydana getiren maddeler de hâdis ve fânidirler. Her şey Allah'ın ezeli kudretiyle yaratılmakta ve ölümleriyle de yine O'nun ilminde varlıklarını devam ettirmektedirler.

Zaten, ruhlar ibka ile yani Allah'ın baki kılmasıyla yokluğa hiç uğramazlar. Yok olanlar, daha doğrusu bu dünya sayfasından silinenler cisimlerdir, maddî varlıklardır.

“Var olan yok olmaz, yok olan var olmaz.” sözünü materyalizm namına söyleyenlerin aldandıkları çok önemli bir nokta da yaratılışı sadece madde eksenli olarak düşünmeleridir.

Gördüğümüz eşyanın yaratılmaları maddenin terkibiyle, terbiye görerek halden hale geçmesiyle gerçekleşiyor. Bu tarz yaratmaya 'inşa' deniliyor. Kâinat altı devrede inşa edilerek bu hali aldığı gibi, çekirdekler, yumurtalar, nutfeler de yine inşa yoluyla ağaç oluyor, kuş oluyor, insan oluyorlar.

Ancak, yaratmanın bir diğeri şikkî daha var: İbda

İbdada eşya zamansız ve maddesiz olarak yaratılırlar. Belli bir sürenin geçmesi söz konusu değildir. İnşanın da, ibdanın da en açık örneklerini insanın yaratılışında bulabiliriz.

İnsanın bedeni ana rahminde dokuz ay tekâmül ettiriliyor ve dünyaya gelecek hale kavuşuyor. Daha sonraki büyümesini ve gelişmesini yeryüzünde sürdürüyor. Ruh ise bir anda yaratılıyor. İnsanın bedeni ana rahminde, bitkiler gibi büyürken, yaklaşık, dört aylık bir süre sonra o bedene ruh ilka edilmesiyle bir anda insan hayatına geçiyor.

Meleklerin yaratılmaları da ibda iledir. Okunan mübarek bir kelimadan bir anda melek yaratılması, suyun ve toprağın çiçek olmasına hiç benzemez. Bu ikincisinde zaman söz konusudur, kademeli bir yaratma gerçekleşir; birincisinde ise yaratma bir anda ve zamansız tahakkuk eder.

Konunun bir başka önemli noktasına da Nur Külliyyatı'nda yer verilir ve inşa ile yaratılan mahlûkatın da birçok özelliklerinin yine yoktan yaratıldığına dikkat çekilir.

Meselâ, insanın bedeni inşa ile yaratılmakla birlikte, simasının şekli, parmak izi gibi çok özellikleri yoktan yaratılmıştır.

“Bir baharda, üç yüz bin envâ-ı zîhayat mahlûkatın şekillerini, sıfatlarını, belki zerratlarından başka bütün keyfiyat ve ahvallerini hiçten icad eden bir kudrete karşı "Yoğu var edemez" diyen adam, yok olmalı!”(4)

Dipnotlar:

- (1) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Habbe.](#)
- (2) bk. [age.](#)
- (3) bk. [age.](#)
- (4) bk. [Lem'alar, Yirmi Üçüncü Lem'a.](#)